

Bebr[a]s'20

2020. gada
1. kārtas uzdevumi

11.-12. klasei

SATURS

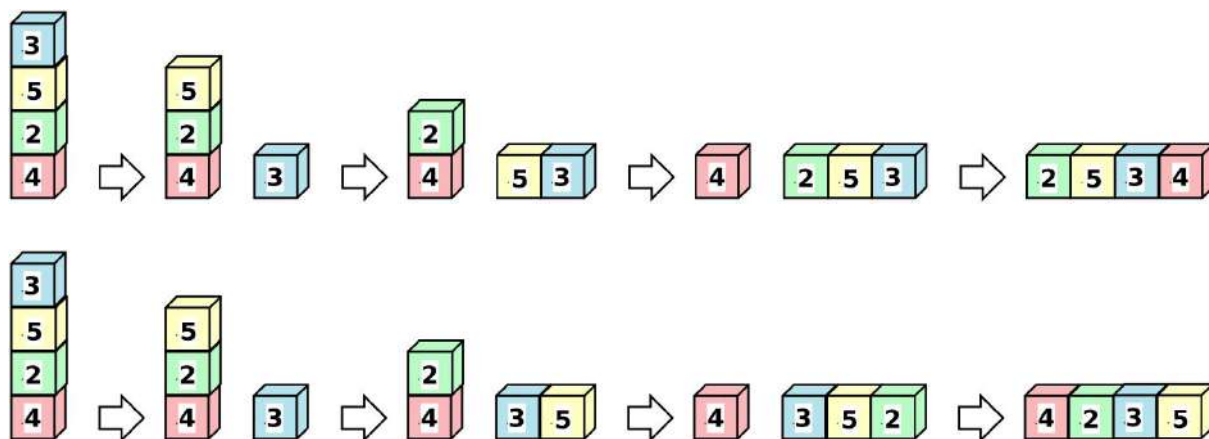
<u>Skaitļu veidošana</u>	2
<u>Puku kaste (interaktīvs)</u>	4
<u>Koku sudoku (interaktīvs)</u>	7
<u>Maģiskā dzērienu pagatavošanas mašīna 2</u>	10
<u>Bebu tikšanās</u>	13
<u>Bebu torņu pulkstenis (interaktīvs)</u>	17
<u>Bebri pret ķenguriem</u>	20
<u>Ziņojumu izplatīšana (interaktīvs)</u>	23
<u>Robotu labirints (interaktīvs)</u>	25
<u>Epidēmiskā krīze</u>	28
<u>Deviņas bumbiņas</u>	31
<u>Paklāji (interaktīvs)</u>	34
<u>Optimāla darbu secība</u>	36
<u>MateMašīna</u>	40
<u>Slepenā sazina</u>	43

Skaitļu veidošana

Portugāle

Uzdevuma apraksts

Bebri Olīvija rotaļājas ar klucīšiem. Uz katra klucīša ir uzrakstīts kāds cipars. Olīvijai patīk salikt klucīšus vienā augstā tornī un tad ņemt klucīšus no šī torņa pa vienam pēc kārtas un veidot naturāla skaitļa pierakstu. Katru noņemto klucīti Olīvija var likt iepriekš izveidotās klucīšu virknes labajā vai kreisajā galā. Zīmējumā parādīts piemērs, kā no viena un tā paša četru klucīšu torņa iespējams izveidot divu atšķirīgu skaitļu (2534 un 4235) pierakstu. Turklāt, šie nav vienīgie iespējamie varianti!

Tikko Olīvija ir uzbūvējusi zīmējumā redzamo sešu klucīšu torni.

Jautājums

Kāds ir mazākais naturālais skaitlis, kura pierakstu Olīvija var izveidot no šī torņa iepriekš aprakstītajā veidā?

Atbildes forma

Naturāls sešciparu skaitlis.

Pareizā atbilde: 347565.

Atbildes izskaidrojums

Skaitlim jāsākas ar mazāko tornī pieejamo ciparu, kas ir 3. Visi turpmākie klucīši būs jāliek klucīšu virknes labajā galā. Tātad skaitļa pieraksta struktūra būs $3^{***}65$. Zvaigznīšu vietā jābūt mazākā skaitļa pierakstam, ko iespējams izveidot no pirmajiem trim klucīšiem. Tam jāsākas ar 4 un tātad šis skaitlis ir 475. Iegūstam beigu rezultātu - 347565.

Tā ir informātika!

Labākā atrisinājuma (šajā uzdevumā - mazākā skaitļa) atrašana starp visiem iespējamajiem variantiem ir vispārzināms uzdevumu veids, ko sauc par *optimizāciju*. Bieži tiek pielietoti paņēmieni, kas ļauj sašaurināt derīgo risinājumu apgabalu un tādejādi paātrināt risinājuma atrašanu. Šajā gadījumā *rijīgi* tiek atrasts mazākais skaitlis, kurš tiks izmantots skaitlī kā pirmais cipars (atradīsies visvairāk pa kreisi) un tad pēc *skaldi-un-valdi* pieejas šis pats uzdevums tiek risināts klucīšiem, kas atrodas virs klucīša ar mazāko skaitli

Puķu kaste (interaktīvs)

Vācija

Uzdevuma apraksts

Benam patīk puķes un viņš istabā ir izveidojis puķu kasti, kurā var ievietot 3x3 puķes. Viņam ir trīs krāsu puķes: sarkanas, dzeltenas un oranžas. Tagad Bens cenšas kastē izveidot visskaistāko puķu izvietojumu.

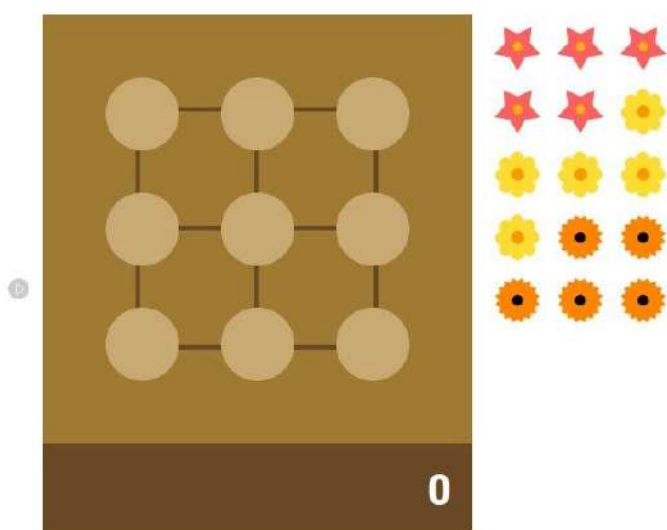
Katram puķu izvietojumam Bens dod skaitlisku novērtējumu - punktus. Lai to aprēķinātu, katrai puķei viņš apskata puķes, kas no tās atrodas pa labi, pa kresi, uz augšu un uz leju.

- Ja sarkana un dzeltena puķe atrodas blakus, tad Bens punktu kopsummai pieskaita trīs punktus.
- Ja dzeltena un oranža puķe atrodas blakus, tad Bens punktu kopsummai pieskaita vienu punktu.
- Citi gadījumi punktu skaitu neietekmē.

Puķu izvietojumā ir jābūt visu trīs krāsu puķēm.

Uzdevums

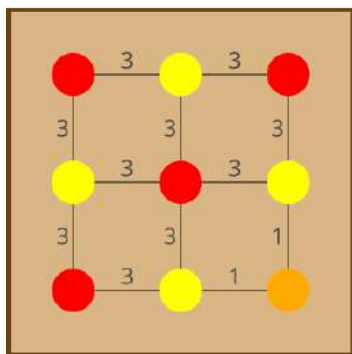
Izveidojiet puķu izvietojumu ar lielāko iespējamo punktu kopsummu. Pārvietojiet puķes no labās puses uz kastes tukšajām vietām. Jūsu izvietojuma punktu skaits būs redzams puķu kastes apakšā.

Atbildes izskaidrojums

Ievērojiet, ka Bens punktus dod par attiecīgās krāsas puķu pāriem. Savienosim blakus esošās puķes ar nogriežņiem, iegūstot 12 nogriežņus. Vislielāko punktu skaitu var iegūt, ja katrs nogrieznis savienos sarkanu un dzeltenu puķi un, tāpat, būs trīs punktu vērtībā. To iespējams panākt, ja sarkanās un dzeltenās puķes izvieta pamīšus (šaha veidā). Bet šajā gadījumā laukumā nebūs neviena oranža puķe, kas ir pretrunā ar uzdevuma nosacījumu, ka laukumā jābūt visu trīs krāsu puķēm.

Aplūkojot puķu pārus savienojošos nogriežņus, redzams, ka vismazākais piesaistīto nogriežņu skaits ir stūra puķām - divi vienā stūrī sarkano puķi aizvietosim ar oranžo, tad tiks zaudēti četri punkti, bet visi nogriežņi joprojām dos punktu pienesumu - 10 nogriežņi pa trim, bet divi pa vienam punktam - kopā 32 punkti, kas arī ir lielākais iegūstamo punktu skaits:

Tā ir informātika!

Tā ir tik cilvēcīgi - atrast nevis tikai kaut kādu uzdevuma risinājumu, bet labāko iespējamo. To sauc par optimizāciju, kas ir noteikusi cilvēku uzvedību. Optimizācija ir ikdienas sastāvdaļa: ja vēlaties iegādāties konkrētu datoru modeli, jūs meklējat tādu pārdevēju, kurš piedāvā viszemāko cenu. Ja jums jābrauc no A līdz B, jūs vēlaties izmantot vislētāko maršrutu? Bet kā tiks aprēķinātas izmaksas: nauda, kas tiks iztērēta braucienam, garums kilometros, ceļojumam nepieciešamais laiks?

Lai veiktu optimizāciju, jums nepietiek zināt, kā izskatās jūsu problēmas risinājums. Nepieciešama arī precīza funkcija, kas var noteikt katra risinājuma izmaksas vai vērtību. Tad risinājums ar minimālu vai maksimālu vērtību (kas ir atkarīgs no funkcijas) ir optimāls. Šajā Bebru uzdevumā Bena metode, kā aprēķināt ziedu kompozīciju punktu skaitu, ir optimizācijas funkcija.

Matemātika gadsimtiem ilgi ir pētījusi optimizāciju. Informātikā liela uzmanība ir pievērsta matemātisko algoritmu ieviešanai, jo datorus var izmantot, lai veiktu

optimizāciju tik liela mēroga uzdevumos, kas cilvēkiem vairs nav pa spēkam. Datorzinātnieki ir atklājuši arī, ka daudzas optimizācijas problēmas ir patiešām grūti atrisināt. Īpaši šādām problēmām ir izgudrotas metodes (tā sauktās heuristikas), kas ne vienmēr atradīs optimālu atrisinājumu, bet tādu, kas ir tuvu tam.

Koku sudoku (interaktīvs)

Šveice

Uzdevuma apraksts

Bebri lauks ir sadalīts 9 kvadrātos, kurus veido 3 x 3 rūtiņu režģi. Katrā rūtiņā nepieciešams iestādīt vienu koku, kura augstums var būt 1(), 2() un 3 ().

Katrā līnijā (horizontālā un vertikālā) ir tieši viens no katra garuma kokiem (nevienā līnijā nav 2 vienādu augstumu koku).

Bebri novēroja, cik kokus viņi var redzēt no katras pozīcijas, kurai pievienota zīme. Tad viņi uzrakstīja šo skaitli uz zīmes.

(zīmes vertikālajām līnijām un zīmes horizontālajām līnijām).

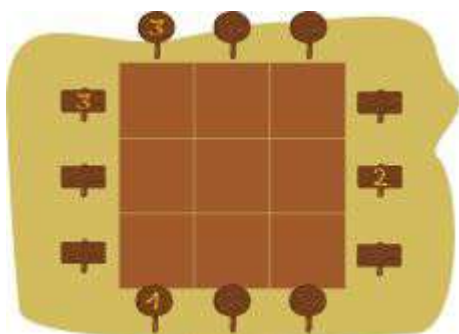
Skatoties uz koku līniju, bebbri nevar redzēt īsākus kokus, kas sastādīti aiz garākiem.

Uzdevums

Diemžēl lietusskalojis skaitļus no dažām zīmēm.

Ievietojiet kokus laukumā, par rādītāju izmantojot uz zīmēm atlikušos skaitļus.

Atbildes izskaidrojums

Ja viens no bebriem, raugoties nosavas vietas malā, redz visus kokus, koki no šī punkta jāsakārto augošā secībā. Tas ļauj uzreiz novietot kokus pirmajā rindā un pirmajā kolonnā.

Pārējos kokus var savietot, atbilstoši "Sudoku" principam. Tā kā katrā no rindām un kolonnām drīkst būt pa vienam no katra augstuma koka, ir tikai viens iespējamais variants pārējo koku izvietojuma. Otrās rindas labajā pusē jānovieto zemākā veida koks 1 (🌲), jo trešajā rindā jau ir 2 (🌲), bet trešajā kolonnā jau novietots 3 (🌲). Tādejādi apakšējā labajā pusē jāievieto 2 (🌲), jo trešajā kolonnā jau ir koki 1 (🌲) un 3 (🌲).

Tātad gala risinājums izskatās šādi:

Tā ir informātika!

Šis uzdevums atsaucas uz divām datorzinātniekiem būtiskām spējām. Pirmā ir spēja atrast tādu uzdevuma atrisinājumu, kas apmierina dotos nosacījumus un ierobežojumus. Otrā ir spēja atjaunot objekta vai situācijas struktūru no daļējas informācijas par objekta vai situācijas īpašībām. Šīs spējas var pielietot, ja informācija par objektiem ir dota saspiestā formā. Papildus ir jāvar ievērot dotos noteikumus un atklāt kļūdas un pretrunas datu reprezentācijā.

Kļūdu korekcija ir vispārzināma datorzinātnē izmantojama tehnika, kas ļauj pārliecināties par datu, kas pārsūtīti pa vairākiem informācijas kanāliem, kuros iespējama datu nozaudēšana vai izkropļošana, uzticamību. Kļūdu labošanas tehnika iekļauj nepareizo datu labošanu, lai atjaunotu tos oriģinālajā un pareizajā izskatā.

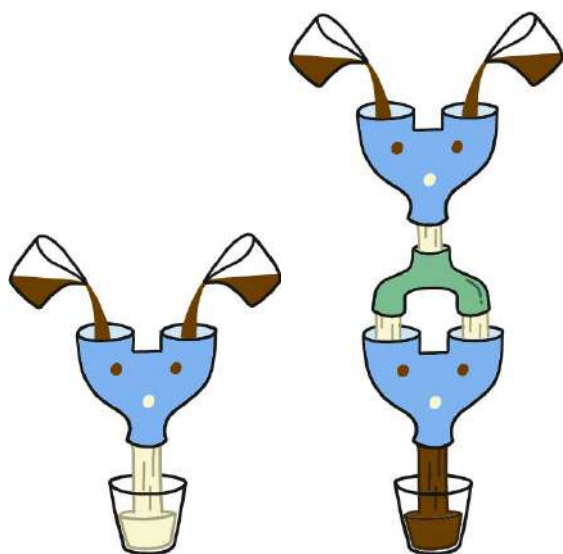
Maģiskā dzērienu pagatavošanas mašīna 2

Dienvīdkoreja

Uzdevuma apraksts

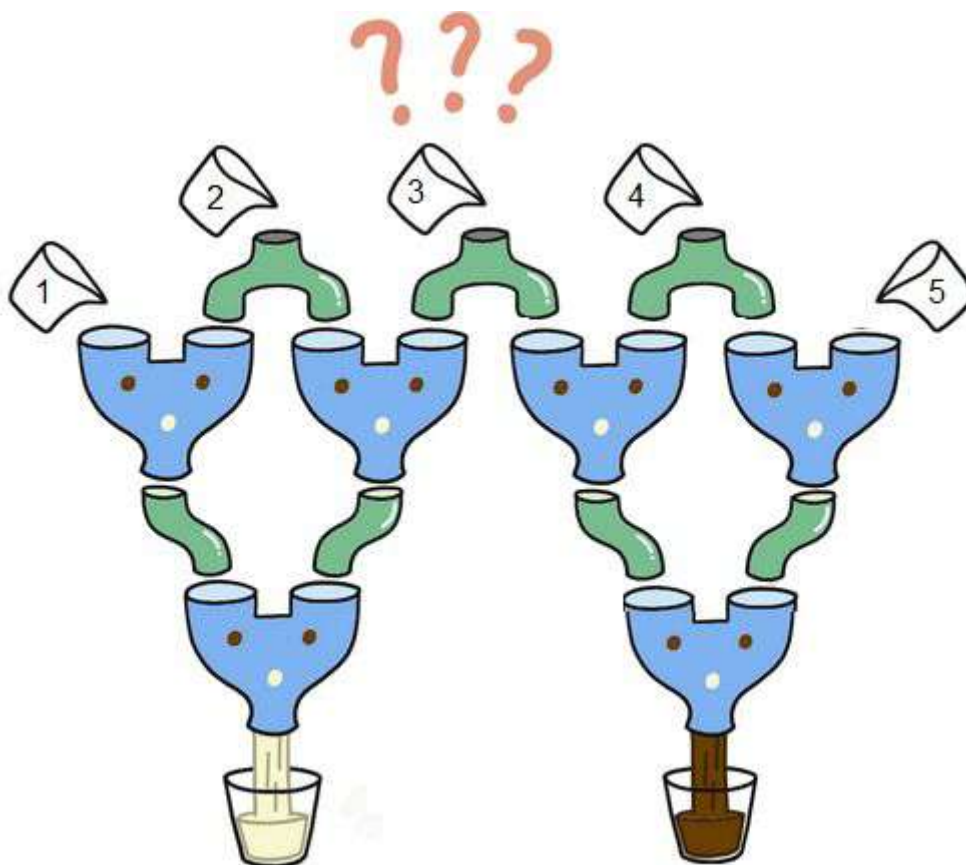
Bebram Kobi pieder 1. zīmējumā redzamā maģiskā dzērienu pagatavošanas mašīna. Mašīna ir zilā krāsā un tai ir divas piltuves. Mašīna darbojas šādi:

- Ja bebrs abās piltuvēs ielej šokolādes pienu, no mašīnas laukā izlīst piens.
- Ja bebrs kādā no piltuvēm ielej pienu, no mašīnas laukā izlīst šokolādes piens.
- Ja bebrs savieno divas mašīnas un abās augšējās mašīnas piltuvēs ielej šokolādes pienu kā parādīts 2. zīmējumā, tad no apakšējās mašīnas izlīst šokolādes piens. Ievērojiet, ka zaļie savienotājelementi neietekmē šķidruma veidu.

1. zīm.

2. zīm.

3. zīm.

Jautājums

Kobi no piecām krūzītēm ielēja 3. zīmējumā attēlotās augšējo mašīnu piltuvēs dažāda veida pienu un ieguva, ka no kreisās apakšējās mašīnas izlīst piens, bet no labās - šokolādes piens. Izrādījās, ka tikai vienā krūzītē bija piens, bet četrās pārējās - šokolādes piens. Kurā krūzītē bija piens?

Atbildes forma

Naturāls skaitlis no 1 līdz 5 - krūzītes numurs.

Pareizā atbilde: 2.

Atbildes izskaidrojums

Ja piens būtu trešajā krūzītē, tad, simetrijas dēļ, rezultāts abās apakšējās mašīnās būtu vienāds - pretruna. Tātad vienam "mašīnu kompleksam" (1-2-3 vai 3-4-5) augšā no visām trim krūzītēm tiek liets šokolādes piens. Ja no visām trim krūzītēm ielej šokolādes pienu, tad vidējā līmenī dabū vienīgi pienu, kas nozīmē, ka rezultātā iegūst šokolādes pienu. Tātad, šokolādes piens tiek liets no 3., 4. un

5. krūzītes. Ja no 1. krūzītes lietu pienu, tad no 2. būtu jālej šokolādes piens un kreisais mašīnu komplekss prasītā piena vietā ražotu šokolādes pienu.

Tāpēc vienīgā iespēja, ka šokolādes piens bija 2. krūzītē. Pārbaudām kreiso mašīnu kompleksu: ielej "šokolādes piens - piens - šokolādes piens" -> nākamajā līmenī iegūst "šokolādes piens - šokolādes piens" un apakšējā "piens", kas arī bija nepieciešams.

Tā ir informātika!

Loģiskā shēmā notiek darbošanās ar loģiskām vērtībām (paties vai aplams, vai, analogiski, 1 vai 0) un tiek izmantoti loģiskie operatori. Klasiskie loģiskie operatori ir "un" (AND), "vai" (OR), "nē" (NOT), "izslēdzošais vai" (XOR).

Šajā uzdevumā tiek izmantota mazāk zināms loģiskais operators "ne un" (NAND), kuru definē kā

- $A \text{ NAND } B = \text{NOT } (A \text{ AND } B)$

Interesanti, ka klasiskos operatorus var izteikt ar NAND palīdzību:

- $\text{NOT } A = A \text{ NAND } A$
- $A \text{ AND } B = (A \text{ NAND } B) \text{ NAND } (A \text{ NAND } B)$
- $A \text{ OR } B = (A \text{ NAND } A) \text{ NAND } (B \text{ NAND } B)$
- $A \text{ XOR } B = (A \text{ NAND } (A \text{ NAND } B)) \text{ NAND } (B \text{ NAND } (A \text{ NAND } B))$

Šajā uzdevumā piens atbilst vērtībai 0, šokolādes piens - vērtībai 1, bet mašīna realizē operatora NAND izpildi. 2. zīmējumā ir realizēta AND izpilde.

3. zīmējumā ir attēlota sarežģītāka operatora izpilde izmantojot vienīgi operatoru NAND (izmantota divreiz ar dažādiem mainīgajiem):

- $(A \text{ OR } C) \text{ AND } B = (A \text{ NAND } B) \text{ NAND } (B \text{ NAND } C)$
- $(C \text{ OR } E) \text{ AND } D = (C \text{ NAND } D) \text{ NAND } (D \text{ NAND } E)$

Bebru tikšanās

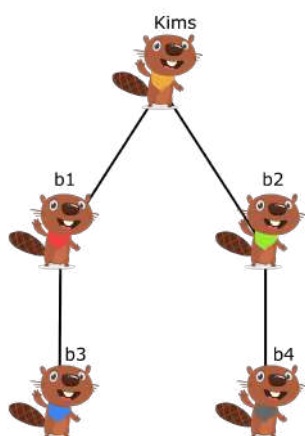
Taizeme

Uzdevuma apraksts

Bebri Kims regulāri apmeklē iknedēļas tirdziņu. Iepirkšanās laikā viņš satiek divus citus bebrus - b1 un b2. Bebri b1 un b2 katrs arī tirdziņā satiek divus citus bebrus. Cik bebbiem bija jābūt tirdziņā, lai Kims, b1 un b2 katrs būtu varējuši satikt pa diviem bebbiem?

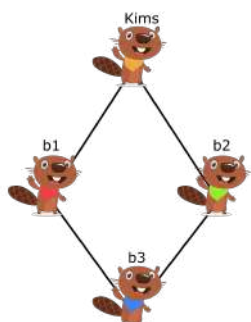
Attēlosim kā bebbi viens otru ir satikuši ar zīmējumu palīdzību. Ir iespējami vairāki varianti:

1. Zīmējums

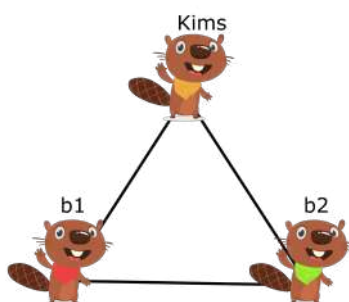

Kims satika b1 un b2, b1 satika Kimu un b3, b2 satika Kimu un b4. Šajā gadījumā tirdziņā bija jābūt pieciem bebbiem.

Divi citi iespējami varianti:

2. zīmējums

3. zīmējums

Tirdziņā jābūt četriem (2. zīm.) vai trim (3. zīm.) bebbiem.

Jautājums

Nākamajā nedēļā Kims atkal devās uz tirdziņu un tur satika trīs citus bebrus. To bebru skaits, ko bija satikuši šie trīs bebri, bija attiecīgi 2, 5 un 5.

Kāds **mazākais** bebru skaits varēja būt tirdziņā?

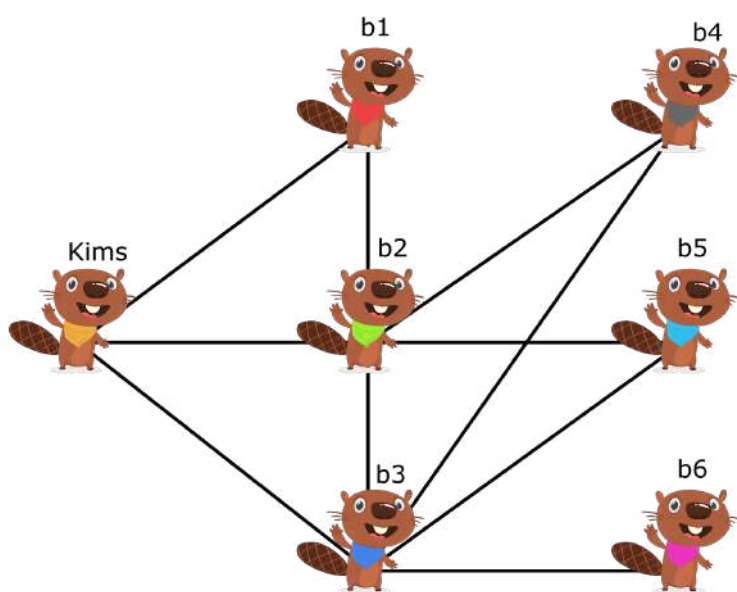
Atbilžu varianti

A) 5 B) 6 C) 7 D) 8

Pareizā atbildē: D) 7.

Atbildes izskaidrojums

Saskaitot tikai Kimu un tos bebrus, kurus Kims ir saticis (b1, b2 un b3) mēs jau esam saskaitījuši četrus bebrus.

Tagad aplūkosim bebru b1, kurš ir saticis divus bebrus. Pieņemsim, ka b1 ir saticis Kimu un kādu no bebriem b2 vai b3. Joprojām mazākais bebru skaits tirdziņā ir 4.

Bebrs b2 ir saticis piecus bebrus. Mēs zinām, ka b2 satika Kimu.

Aplūkosim iespējamos gadījumus:

A. b2 satika b1.

- a. b2 satika b3 - ir nepieciešami vēl divi beбри (b4 un b5), kurus b2 būtu saticis. Tātad mazākais bebru skaits tirdziņā ir vismaz 6. Bet bebram b3 bija jāsatiek pieci beбри - Kims, b2 un vēl trīs. b1 neder, jo viņš jau divus ir saticis. Ja b3 satiek b4 un b5, tad ir nepieciešams vēl viens bebris (b6), lai izpildītu visus nosacījumus. Kopējais bebru skaits tirdziņā ir 7.
- b. b2 nesatika b3 - ir nepieciešami trīs beбри (b4, b5 un b6), lai b2 būtu saticis nepieciešamo bebru skaitu. b3 bija jāsatiek pieci beбри - Kims un vēl četri, starp kuriem nav b1 un b2. Tātad kopējais bebru skaits tirdziņā šajā gadījumā ir 8.

B. b2 nesatika b1.

- a. b2 satika b3 - ir nepieciešami vēl trīs beбри (b4, b5 un b6), kurus b2 būtu saticis. b3 var būt saticis Kimu, b1, b2, b4 un b5. Visi nosacījumi ir izpildīti un kopējais bebru skaits tirdziņā ir 7.
- b. b2 nesatika b3 - ir nepieciešami vēl četri beбри (b4, b5, b6 un b7), kurus b2 būtu saticis. b3 var būt saticis Kimu, b1, b4, b5 un b6. Kopējais bebru skaits tirdziņā ir 8.

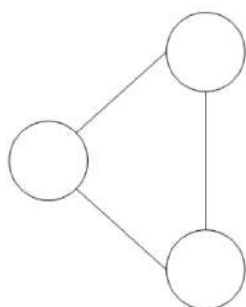
Kā redzams pēc visu gadījumu apskatīšanas, mazākais bebru skaits tirdziņā ir 7.

Zīmējumā ir attēlots viens no derīgiem satikšanās variantiem ar septiņiem bebrim.

Tā ir informātika!

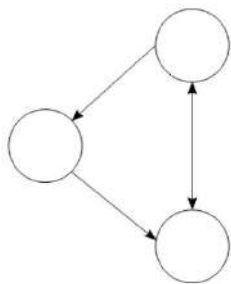
Šī uzdevuma risināšanā mēs izmantojam datu struktūru "grafs", kas sastāv no "mezgliem" (tos sauc arī par virsotnēm) un "šķautnēm" (sauktas arī par saitēm). Ir divu veidu grafi:

(1) neorientēti grafi, kur šķautnes savieno mezglus simetriski, t.i., starp mezgliem nav hierarhijas un savienojumam nav virziena;

un

(2) orientēti grafi, kur šķautnes mezglus saista asimetriski, t.i., starp mezgliem pastāv potenciāla hierarhija un savienojums ir vērsts noteiktā virzienā.

Šī uzdevuma risināšanā mēs varam attēlot tirgus ainu kā neorientētu grafu, kur katru bebru attēlo mezgls un viņa / viņas tikšanos ar citu bebru - šķautne. Grafam jābūt neorientētam, jo mēs pieņemam, ka divu bebru satikšanās ir simetriska (ja A ir saticis B, tad arī B ir saticis A).

Orientētu grafu varētu izmantot citā tirgus scenārijā, kur bebri nesatiekas, bet citus bebrus redz tikai no tālienes: Šajā gadījumā bebrs b1 var redzēt citu bebru b2, kurš savukārt neredz b1, bet redz citus bebrus b3 un b4 .

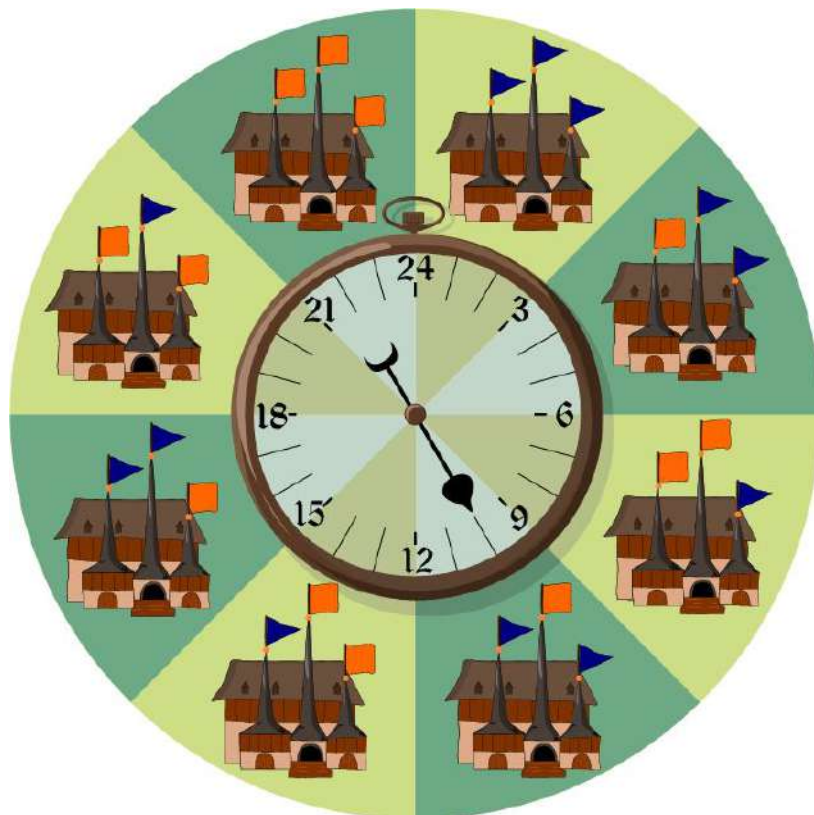
Grafi ļauj attēlot sarežģītas parādības vienkāršā un abstraktā veidā, atspoguļot vairākas attiecības starp dažādiem elementiem, tādējādi palīdz atrisināt daudzas reālās dzīves problēmas. Piemēram, grafi tiek izmantoti, lai attēlotu dažādus tīklus. Tīkli var ietvert ceļus pilsētā, telefonu tīklos vai elektrisko ķēžu tīklus. Grafus izmanto arī sociālajos tīklos, piemēram, LinkedIn vai Facebook. Piemēram, Facebook katru personu attēlo kā mezglu ar savu struktūra un satur informāciju par, piemēram, personas ID, vārdu, dzimumu, atrašanās vietu utt.

Bebru torņu pulkstenis (interaktīvs)

Šveice

Uzdevuma apraksts

Mazā, dīvainā bebru ciematā diena ir sadalīta astoņos trīs stundu garos intervālos, un bebrus katrā brīdī interesē tikai tas, kurš laika intervāls ir šobrīd. Lai noteiktu laiku, viņiem pietiek paraudzīties uz rātsnama torņiem, kuros trīs uzvilktie karogi norāda šībrīža laika intervālu. Ir divu veidu karogi - oranži taisnstūrveida un zili trīsstūrveida. Katram laika intervālam atbilst atšķirīgs karogu komplekts (kā parādīts zīmējumā).

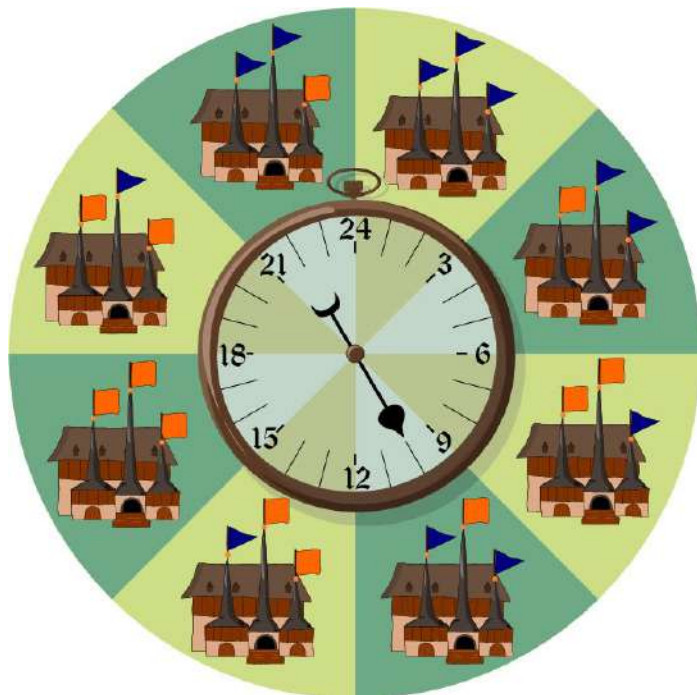
Šī sistēma ir nepilnīga - pirmajām četrām pārejām no viena laika intervāla uz nākamo pietiek nomainīt karogu vienā tornī, bet pārejām pārejām ir nepieciešama vairāku karogu nomaiņa.

Uzdevums

Izveidojiet vienu tādu intervālu attēlošanas sistēmu ar trim dotā veida karogiem, kurā **visas pārejas** starp laika intervāliem būtu iespējams veikt nomainot tikai vienu karogu. Šādas sistēmas ir vairākas - izveidojiet jebkuru no tām.

Atbildes izskaidrojums

Šis ir viens no daudziem iespējamiem atrisinājumiem:

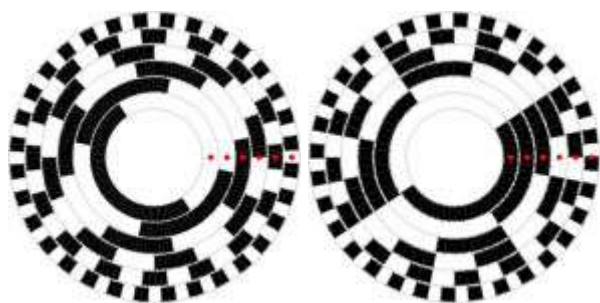

Intervālu kodēšanai izmantosim bināros skaitļus, kur ar 0 apzīmēsim zilu, bet ar 1 - sarkanu karogu.

Tad astoņiem intervāliem atbilstošie trīsciparu binārie skaitļi ir šādi: 000, 001, 010, 011, 100, 101, 110, 111. Šos skaitļus nepieciešams izvietot aplī tā, lai katri divi blakus skaitļi atšķirtos par tieši vienu ciparu. Varam rīkoties šādi. Vispirms aplūkosim divus viencipara skaitļus 0 un 1. Tiem prasītā īpašība ir spēkā. No šiem skaitļiem izveidosim divus divciparu skaitļus, abiem pierakstot priekšā ciparu 0: 00 un 01. Prasītā īpašība (nomainīts tikai viens cipars) joprojām ir spēkā. Tagad nākamās skaitļus veidojam no jau izveidotajiem, nomainot vecāko ciparu uz 1 un skaitļus ņemot pretējā secībā: 00, 01, 11, 10. Esam ieguvuši divciparu skaitļus ar nepieciešamo īpašību. Tāpat turpinām, lai iegūtu trīsciparu skaitļus: Vispirms vienkārši pierakstām priekšā 0, bet pēc tam 1 un ņemam pretējā secībā: 000, 001, 011, 010, 110, 111, 101, 100. Tā kā numerāciju var sākt no jebkura intervāla un pozīciju kārtību var izvēlēties patvaļīgi, tad derīgu sistēmu ir daudz un šī ir tikai viena no tām.

Tā ir informātika!

Šādu kodējumu sauc par Greja kodu, un tam ir daudz praktisku pielietojumu. Tas, ka starp secīgiem koda vārdiem mainās tikai viens bits, var, piemēram, samazināt enerģijas patēriņu. Pārslēdzot vairāk nekā vienu bitu, noteikti tiks patērēts vairāk enerģijas, un parastajā binārajā kodā vienubrīd visu bitu vērtības tiek nomainītas vienlaicīgi.

Zināms Greja koda pielietojums inženierzinātnēs ir rotējoša diska leņķa mērīšana. Uz diska tiek uzzīmēts Greja kods, kā parādīts attēlā pa kreisi. Gaismas sensoru masīva uzstādīšana, kas fiksētā stāvoklī var atšķirt melnbaltās krāsas (parādīta sarkanā krāsā), ļauj mums nolasīt bināro skaitli, kas kodē diska, kas rotē zem sensoriem, pašreizējo leņķi.

Attēlā pa kreisi mēs varam redzēt, kā gaismas sensori nolasā koda vārdu 001010 vai 001110, jo ceturtais gaismas sensors atrodas tieši malā starp baltu un melnu joslu. Jebkurā gadījumā nav nodarīts būtisks kaitējums, jo patiesais leņķis atrodas tieši starp leņķiem, kurus kodē šie divi koda vārdi. Izmantojot citu kodu secību, situācija varētu būt krietni nepatīkamāka. Piemēram, parastajā binārā kodā, kas attēlots attēlā pa labi, koda vārds 111010 seko koda vārdam 111001. Ja disks atrastos starp šiem leņķiem, sensori varētu nolasīt koda vārdu 111011, kas kodē nedaudz atšķirīgu leņķi. Sliktākajā gadījumā sensori var nolasīt robežu starp pilnīgi baltu koda vārdu 000000 un pilnīgi melnu koda vārdu 111111. Šajā gadījumā visi sensori var jebkurā laikā pārslēgties starp 0 un 1 un novest pie ziņojuma par pilnīgi patvaļīgu leņķi.

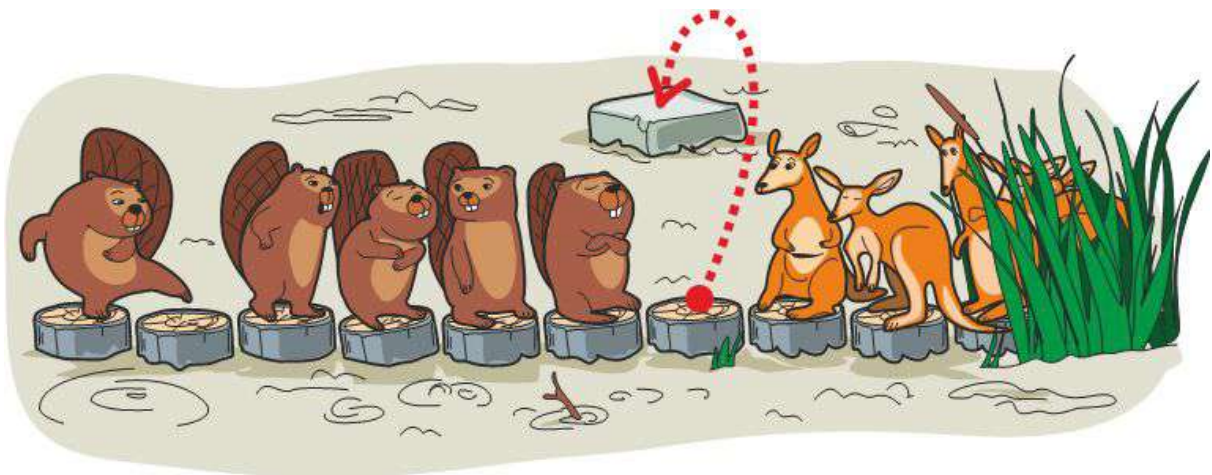
Bebri pret ķenguriem

Lietuva

Uzdevuma apraksts

Šķērsojot purvu pa garu taku, bebri ir satikuši uz tās ķenguru grupu, kas dodas pretējā virzienā. Neviens nevēlas kāpt nost no takas, riskējot palikt slapjš un netīrs. Ķenguri ir atraduši akmeni, kas atrodas netālu no takas un uz kuru jebkurš ķengurs var gan aizlēkt, gan no tā atlēkt atpakaļ. Diemžēl katrā brīdī uz akmens var atrasties ne vairāk kā viens ķengurs.

Ķenguriem un bebbiem nav iebildumu arī pakāpties atpakaļ nepieciešamo soļu skaitu. Izņēmums ir Fredis - bebris, kas gāja bebru grupas priekšgalā un pirmais satika ķengurus. Fredis ir ar mieru spert soli atpakaļ ne vairāk kā 10 reizes.

Jautājums

Zinot Freža raksturu, cik ķenguru varēs tikt garām Fredim un nekāpties atpakaļ?

Atbilžu varianti

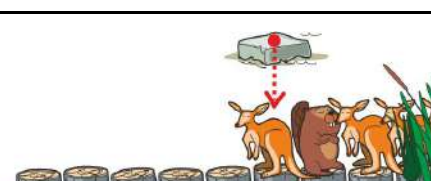
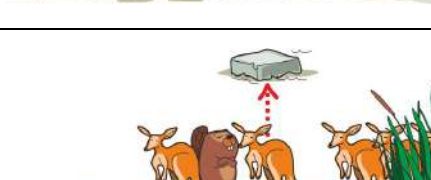
- A) Fredim garām var tikt neierobežots daudzums ķenguru,
- B) Tieši 10 ķenguri var tikt garām Fredim.
- C) Tieši 6 ķenguri var tikt garām Fredim.
- D) Tieši 5 ķenguri var tikt garām Fredim.
- E) Tieši 4 ķenguri var tikt garām Fredim.
- F) Mazāk nekā 4 ķenguri var tikt garām Fredim.
- G) Precīzu ķenguru skaitu noteikt nav iespējams

Pareizā atbilde: C) Tieši 6 ķenguri var tikt garām Fredim.

Atbildes izskaidrojums

Risinot uzdevumu, visus bebrus, izņemot Fredi, var ignorēt, jo viņiem nav iebildumu arī pakāpties atpakaļ.

Lai Fredis atļautu ķenguram tikt garām, jārīkojas šādi:

Ķengurs pārlec uz akmens:	
Fredis pāiet divus soļus uz priekšu:	
Ķengurs pārlec atpakaļ uz taku un var turpināt ceļu:	
Fredis pāiet divus soļus atpakaļ lai ļautu nākamajam ķenguram pārlēkt uz akmens:	

Izpildot minēto soļu secību piecas reizes, Fredis var palaist garām piecus ķengurus, kopā atkāpjoties 10 soļus. Tad papildus vēl viens ķengurs var tikt garām Fredim, jo viņš tobrīd atradīsies sākumpozīcijā, lai ļautu ķenguram tikt garām. Tātad pavisam Fredim, ja viņš atkāpsies 10 soļus, garām var tikt seši ķenguri.

Ķenguru skaitu var izteikt ar matemātiskas formulas palīdzību. Lai Fredis palaistu garām k ķengurus, viņam kopumā nāksies atkāpties $s = 2 \times (k - 1)$ soļus. Izsakot pretējā virzienā, formula ir $k = 0.5 \times s + 1$.

Tā ir informātika!

Algoritmi ir svarīgi, lai datori apstrādātu datus un izpildītu uzdevumā nepieciešamās darbības noteiktā secībā:

- Mainīgā satura maiņa: katrs bluķītis uz takas un akmens ir vieta, kur informāciju var glabāt tāpat kā programmu mainīgajos, un bebbri un ķenguri ir dati, kas "jāuzglabā" šajās vietās.
- Pārvietošanos (pakāpšanos) secība: Lai ķenguri liktu garām bebbriem, tiem jāpārvietojas noteiktā veidā. Tā kā viņi nevar uzreiz nokļūt vajadzīgajā vietā, nepieciešams izveidot noteiktu darbību virkni, kā rīkoties katrā situācijā. Un tad šo virkņu atkārtota pielietošana palīdzēs atrisināt sākotnējo uzdevumu.
- Nepieciešamo darbību atkārtošana tik reižu, cik nepieciešams: Šajā gadījumā viena un tā pati darbību virkne tiek atkārtota vairākas reizes, kas arī ir tipisks skaitļošanas jēdziens: atrisiniet nelielu problēmu vienreiz un pielietojiet risinājumu tik reižu, cik nepieciešams.

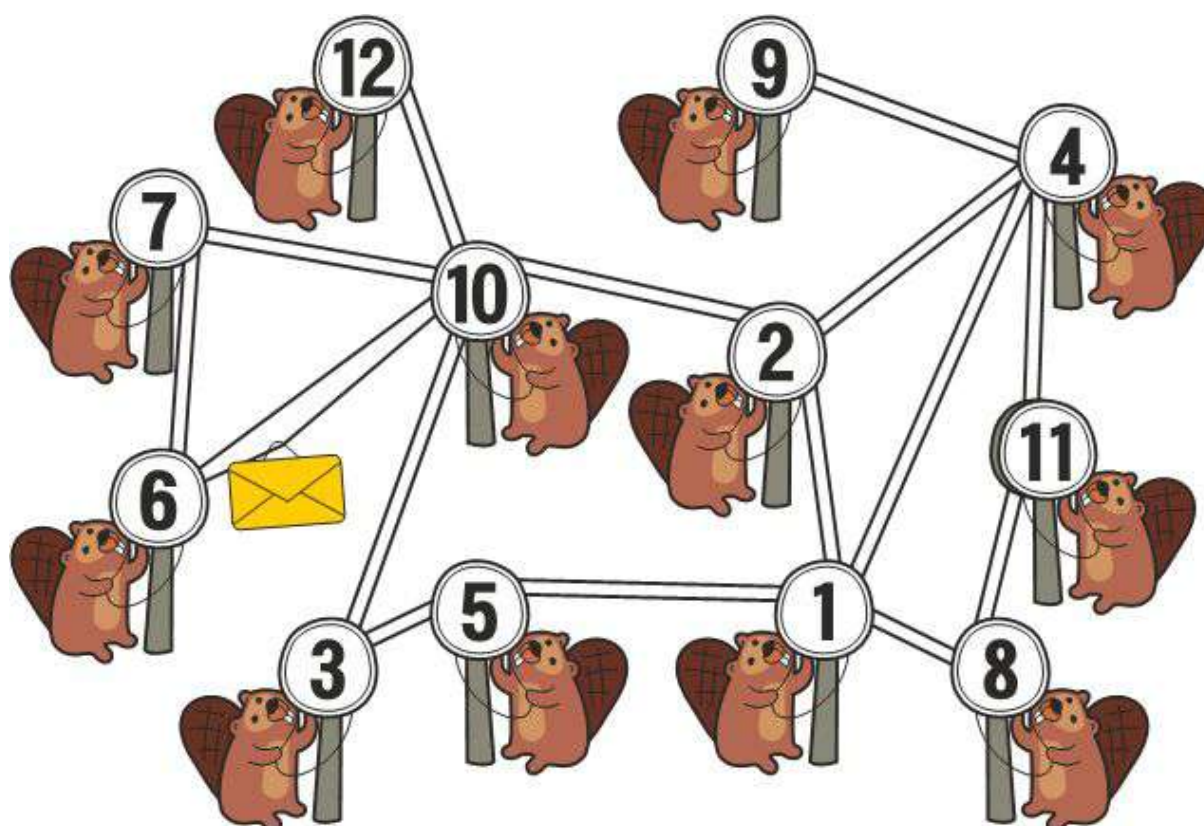
Tādējādi par algoritmu var uzskatīt jebkuru darbību secību, ieskaitot atkārtojumus, kurus datorsistēmas var izpildīt. Atpazītos algoritmu modeļus (līdzīgu darbību virknes, kas tiek atkārtotas) var pārvērst par atkārtoti lietojamu efektīvu uzdevuma automātiskas risināšanas kodu (kā šajā uzdevumā). Bluķīši uz takas un akmens ir kā reģistri datora procesorā, kurā var uzglabāt datus.

Ziņojumu izplatīšana (interaktīvs)

Ziemeļmaķedonija

Uzdevuma apraksts

Bebri kolonijā dzīvo 12 beбри. Katrs no beбriem dzīvo savā alā, bet alas ir savienotas ar virvēm kā parādīts zīmējumā. Virves tiek izmantotas ziņojumu nosūtīšanai.

Bebri vēlas pēc iespējas ātrāk uzzināt jaunumus. Tiklīdz kāds beбrs uzzin ko jaunu, viņš tūlīt izmanto savā alā pieejamās virves lai apziņotu citus beбrus. Piemēram, ja 8. beбrs uzzin ko jaunu, viņš par to paziņos 1. un 11. beбram (pirmais solis). Nākamie, kam tiks paziņots šis jaunums, būs 2., 4. un 5. beбrs (otrais solis). Tā šī jaunā ziņa tiks izplatīta tālāk, līdz kamēr visi beбri to zinās.

Jautājums

Kuram no beбriem jums jāpastāsta ziņa, lai visi beбri šo ziņu uzzinātu pēc iespējas ātrāk (pēc iespējas mazāk soļos)?

Atbildes forma

Naturāls skaitlis robežās no 1 līdz 12.

Pareizā atbilde: 2

Atbildes izskaidrojums

Ja ziņa tiek pastāstīta 2. bebram, tad visi bebri šo ziņu uzzinās divos soļos: pirmajā ziņu uzzinās 4., 1. un 10. bebrs, bet otrajā - visi pārējie. Nevienai citai alai nav spēkā īpašība, ka tā būtu ne tālāk kā divus soļus no citām.

Tā ir informātika!

Daudzas reālās dzīves problēmas datorprogrammas var atrisināt pēc to pārveidošanas grafa formā. Grafs sastāv no virsotņu vai mezglu kopas (parasti attēlo kā punktus) un šķautņu kopas (parasti attēlo kā līnijas segmentus, iespējams, izliektu), kas šīs virsotnes savieno. Šajā uzdevumā galvenā problēma ir tā sauktā grafa centra atrašana.

Grafa centrs ir visu virsotņu u kopa, kur lielākais attālums $d(u, v)$ līdz citām virsotnēm v ir minimāls. Šeit bija tikai viena šāda virsotne - 2. pilsēta.

Grafa centra atrašana ir noderīga uzdevumos, kur mērķis ir samazināt sliktāko (tālāko iespējamo) attālumu līdz objektam. Piemēram, novietojot slimnīcu centrā, tiek samazināts lielākais iespējamais ātrās palīdzības brauciena attālums.

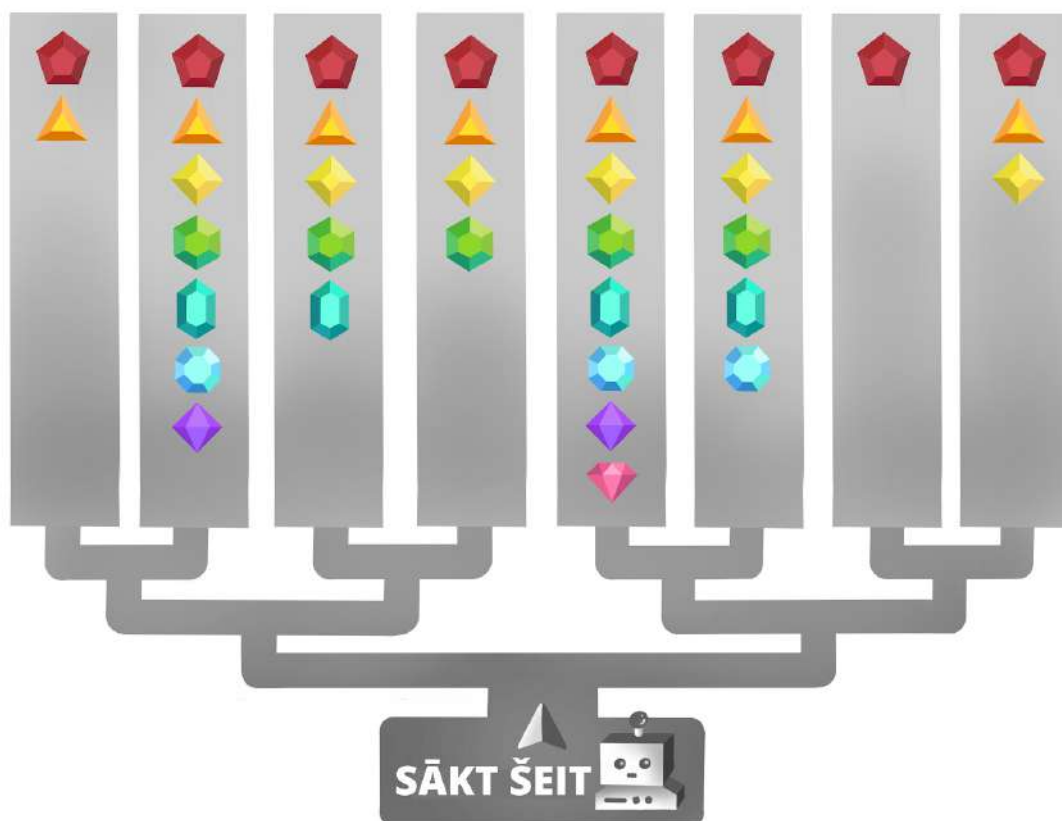
Ja mums ir tik mazs grafs kā šajā uzdevumā, var izmantot izmēģinājumu un kļūdu metodi, jo ir viegli aprēķināt attālumu starp visiem virsotņu pāriem. Lieliem grafiem centru var atrast izmantojot sarežģītākus algoritmus, piemēram, Floida-Varšala algoritmu.

Robotu labirints (interaktīvs)

Filipīnas

Uzdevuma apraksts

Alise un Bobs vada robotu, kurš atrodas dārgakmeņu labirintā. Robots savu kustību sāk vietā, kas zīmējumā attēlotajā labirinta plānā atrodas pašā apakšā. Robots virzās augšup līdz kamēr sastop ceļa sazarojumu un gaida komandu uz kuru pusi (pa labi vai pa kreisi) pagriezties. Kad komanda saņemta, robots turpina kustību norādītajā virzienā līdz sasniedz nākamo sazarojumu, gaida komandu, utt.

Alise un Bobs komandas robotam dod pēc kārtas. Pirmajā sazarojumā komandu robotam dod Alise.

Robots beidz kustību kad sasniegta kāda dārgakmeņu krātuve un savāc visus šajā krātuvē esošos dārgakmeņus. Alise vēlas, lai robots savāktu iespējami lielāku dārgakmeņu skaitu, bet Bobs - lai iespējami mazāku.

Alisei un Bobam abiem ir zināms otra spēlētāja mērķis un viņi cenšas pārspēt viens otru viltībā. Piemēram, ja Bobs novirza robotu uz sazarojumu, kurš ved uz krātuvēm ar trim un septiņiem dārgakmeņiem, tad viņš var būt pārliecināts, ka Alise liks robotam izvēlēties virzienu ar septiņiem dārgakmeņiem.

Uzdevums

Alise spēli sāks pirmā. Norādiet to dārgakmeņu komplektu, kur robots apstāsies.

Pareizā atbilde: Robots apstāsies rindā ar pieciem dārgakmeņiem.

Atbildes izskaidrojums

Ir zināms, ka Alise izvēlēsies robota kustības virzienu pirmajā un trešajā gājienā, bet Bobs - tikai otrajā.

Varam pieņemt, ka robots jau ir nonācis līdz trešajam gājienu un varam analizēt, kuru no divām izvēlēm katrā no variantiem izdarīs Alise. Skaidrs, ka Alise izvēlēsies lielāko iespējamo dārgakmeņu skaitu. Tas nozīmē, ka pirmajā pāri tiks izvēlēts 7 (pa labi), otrajā - 5 (pa kreisi), trešajā - 8 (pa kreisi), bet ceturtajā - 3 (pa labi).

Bobs otrajā gājienā izvēlētos mazāko no iespējamajiem dārgakmeņu skaitiem - no pirmajiem diviem pāriem tas būtu 5 (pa labi), bet no otrajiem diviem - 3 (pa labi).

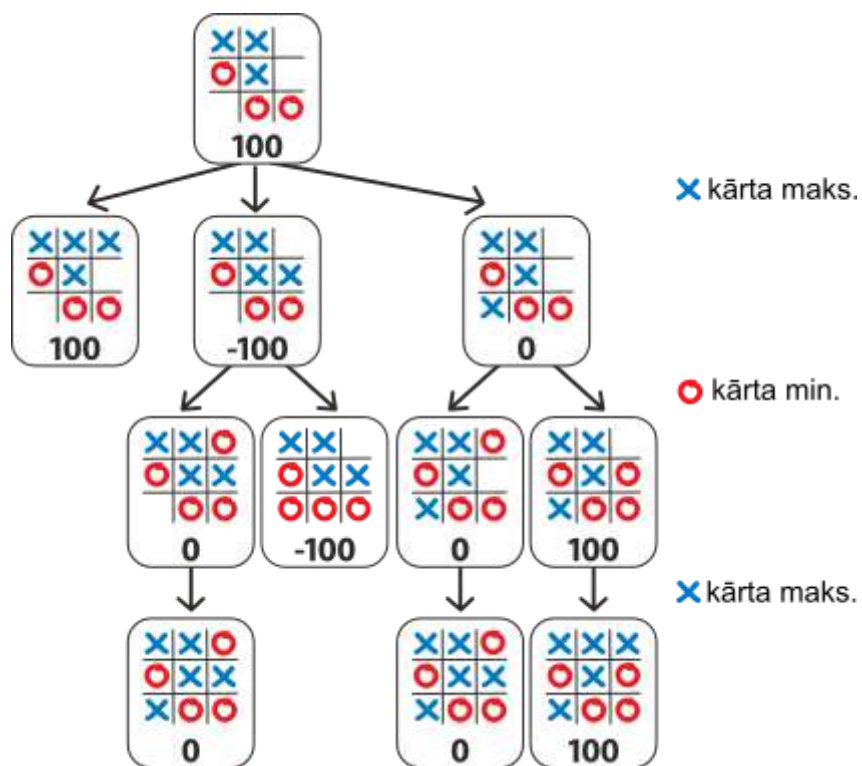
Alisei atliek izvēlēties lielāko no šiem diviem skaitļiem, kas ir 5 un pirmā komanda liks robotam pagriezties pa kreisi.

Tā ir informātika!

Ja labirintam ir tikai trīs līmeņi, uzdevuma atrisināšanai pietiek ar loģisku pamatojumu. Vairāk līmeņu gadījumā spēlējošajam algoritmam jāvar realizēt šī loģika lai izvēlētos labāko spēles turpinājumu. Pirms katras izvēles nepieciešams izanalizēt katra iespējamā gājiena turpmākās sekas un novērtēt tās skaitliskā izteiksmē (analogija šahā būtu uz šaha galdiņa katram spēlētājam atlikušo figūru skaits).

Pēc tam var izdarīt gājienu, kas maksimāli palielina rezultātu. Spēlējošais "mākslīgais intelekts" (MI) pieņem, ka pretspēlētājs ir "absolūti gudrs", un izdarīs tādu gājienu, kas visvairāk samazinās rezultātu (pat ja pretspēlētājs tik labi nespēlē). Tādējādi MI centīsies iegūt maksimālo punktu skaitu no minimālajiem. Vai arī, mainot lomas MI mēģinās iegūt minimālo no visiem maksimumu. Tāpēc šādu algoritmu sauc par "minimaksa" algoritmu. Vairāku līmeņu gadījumā,

Vienkāršā spēle “Desas” (jeb “krustiņi un nullītes”) ir lielisks šāda algoritma piemērs. Attēlā ir parādīta daļa no lēmuma koka aprēķināšanas, kas meklē vislabāko gājieni situācijā, kas attēlota zīmējuma pašā augšā.

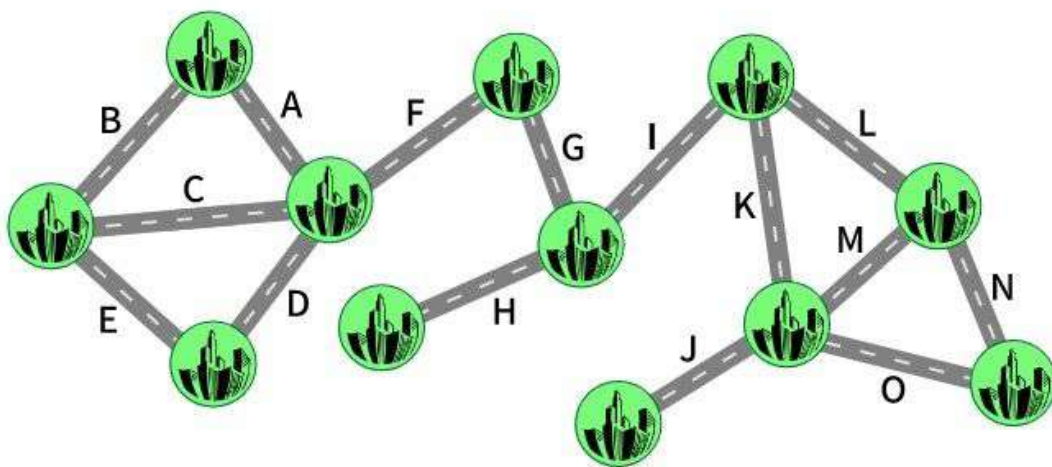

Epidēmiskā krīze

Taivāna

Uzdevuma apraksts

Bebruzemē ir 12 pilsētas, kuras savieno lielceļi, kas apzīmēti ar burtiem no A līdz O, tā, kā parādīts zīmējumā:

Pilsētas, kuras ceļi savieno tieši vai netieši (no vienas pilsētas ir iespējams aizbraukt uz otru, braucot cauri kādai citai), veido "ekonomisku savienību". Tāpēc šobrīd visas 12 pilsētas veido vienu savienību. Epidēmijas saasināšanās laikā, lai samazinātu ceļošanas iespējas, pilsētu mēri ir vienojušies slēgt divus ceļus. Šīs darbības mērķis ir izveidot trīs ekonomiskās savienības. Lai samazinātu lēmuma ietekmi uz pilsētu ekonomiku, mazākajām no šīm ekonomiskajām savienībām jābūt ar pēc iespējas lielāku pilsētu skaitu.

Jautājums

Kuri divi ceļi jāslēdz?

Atbildes forma

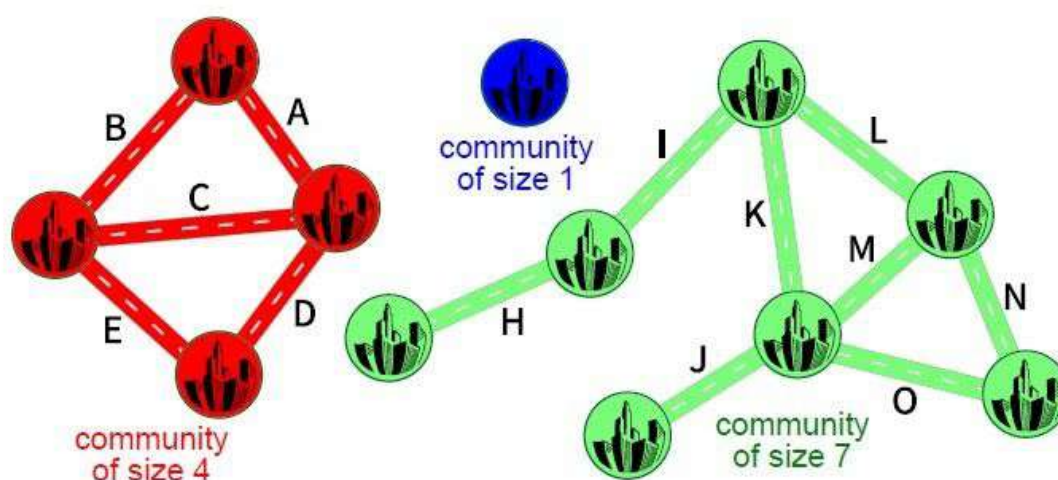
Atbildē jāsniedz divi burti alfabētiskā secībā bez atdalošām tukšumzīmēm.

Pareizā atbilde: FI.

Atbildes izskaidrojums

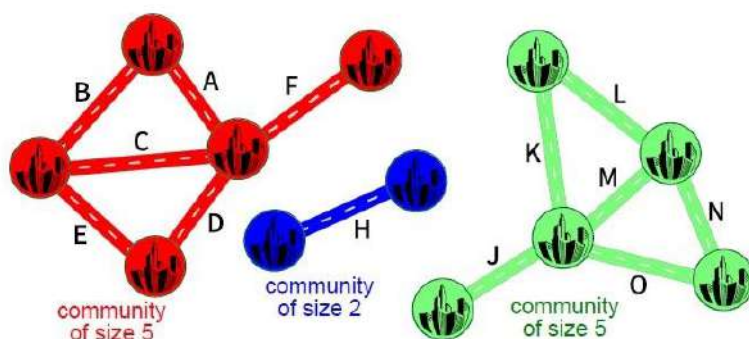
Ir vairāki ceļi, kurus var ignorēt tāpēc, ka to slēgšana nemainīs ekonomisko savienību. Piemēram, slēdzot ceļu C, ekonomiskā savienība netiks sadalīta, jo šī ceļa vietā varēs izmantot ceļus A un B. Ieskatoties vērīgāk, ir vērts slēgt tikai piecus ceļus: F, G, H, I vai J, kuru slēgšana sadala ekonomisko savienību mazākās savienībās. Jāatzīst, ka var slēgt arī ceļus A un B, vienā ekonomiskā savienībā atstājot vienu pilsētu. Bet šajā gadījumā sākotnējā ekonomiskā savienība būtu sadalīta tikai divās, bet ne prasītajās trīs daļās.

Tagad izmēģināsim dažādu ceļu pāru (no minētajiem pieciem) slēgšanu un katrā no variantiem aplūkosim pilsētu skaitu mazākajā ekonomiskajā savienībā. Piemēram, ja slēgs ceļus F un G, pilsētu skaits ekonomiskajās savienībās būs attiecīgi 4, 1 un 7. Mazākajā ekonomiskajā savienībā ir viena pilsēta.

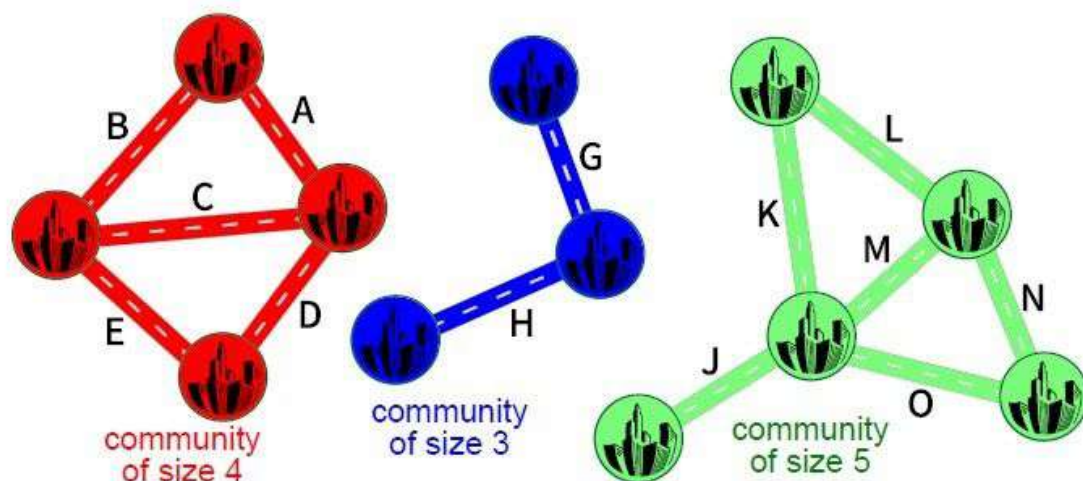

Mazākajā ekonomiskajā savienībā viena pilsēta ir arī tad, ja izvēlas slēgt ceļu pārus FH, FJ, GH, GJ, HI, HJ vai IJ.

Pēc ceļu G un I slēgšanas sākotnējā ekonomiskā savienība sadalās ekonomiskās savienībās, kuru izmēri ir attiecīgi 5, 2 (mazākā savienība) un 5 pilsētas:

Atlikušais ceļu pāris ir F un I. Šajā gadījumā izveidojušos ekonomisko savienību lielums ir 3, 4 un 5, kur mazākajā ir trīs pilsētas:

Tā kā tika meklēts variants, kurā mazākajā ekonomiskajā savienībā būtu pēc iespējas vairāk pilsētu, un visi varianti ir aplūkoti, tad lielākais pilsētu skaits mazākajā ekonomiskajā savienībā ir trīs pilsētas un variants ar ceļu F un I slēgšanu ir meklētais.

Tā ir informātika!

Šis uzdevums ir par saistītu komponentu atrašanu neorientētā grafā, kur jebkuru virsotņu pāri savieno vismaz viens ceļš.

Lai atrastu saistītu komponenti, jūs varat izmantot grafa apstaigāšanu sākot no avota virsotnes un sistemātiski pāriet uz nākamajām virsotnēm, kas savienotas ar avota virsotni, līdz kamēr vairs nevar sasniegt vēl neapstaigātas virsotnes.

Šajā uzdevumā mēs arī vēlamies atrast tiltiņus. Tiltiņš ir šķautne, kuras izmešana no grafa palielina saistīto komponentu skaitu tajā.

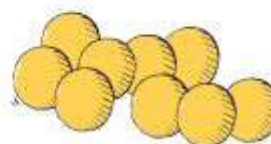
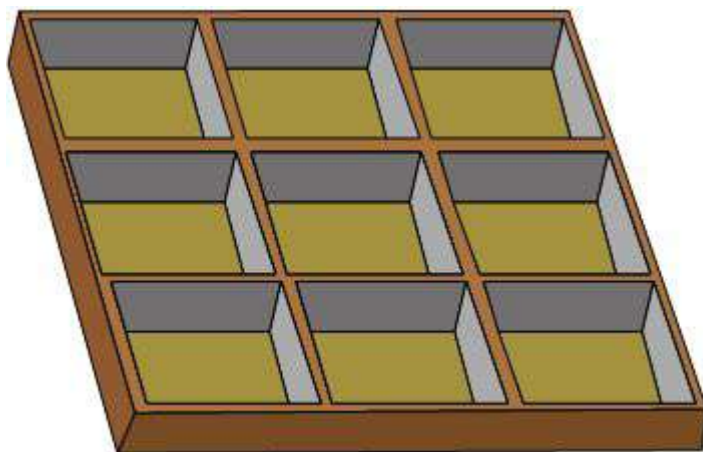
Saistīto komponentu analīzi izmanto vairākās datorredzes lietojumprogrammās, lai identificētu noteiktus reģionus. To izmanto, piemēram, rakstzīmju segmentēšanai automatiskās rakstzīmju atpazīšanas sistēmās, priekšplāna un fona atdalīšanai vizuālajā izsekošanā un medicīnisku attēlu apstrādē.

Deviņas bumbiņas

Vjetnama

Uzdevuma apraksts

Hirai ir kaste ar deviņiem nodalījumiem un deviņas marmora bumbiņas:

Hira izvēlas kādu bumbiņu skaitu robežās no 0 līdz 9 un ievieto kastes nodalījumos ievērojot šādus noteikumus:

- Katra bumbiņa tiek ielikta citā nodalījumā.
- Kopējais bumbiņu skaits katrā nodalījumu rindā ir pāru skaitlis.
- Kopējais bumbiņu skaits katrā nodalījumu kolonnā ir pāru skaitlis.

Jautājums

Cik dažādos veidos bumbiņas var būt izvietotas nodalījumos?

Piezīme: Bumbiņas ir vienādas, tāpēc svarīgs ir tikai to skaits katrā nodalījumā, nevis secība, kā tās tiek ieliktas.

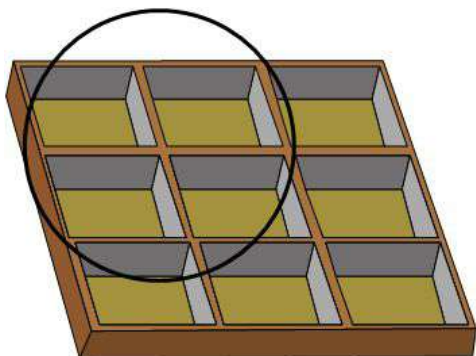
Atbilžu varianti

- A. 12
- B. 16
- C. 64
- D. 512

Pareizā atbilde: B) 16

Atbildes izskaidrojums

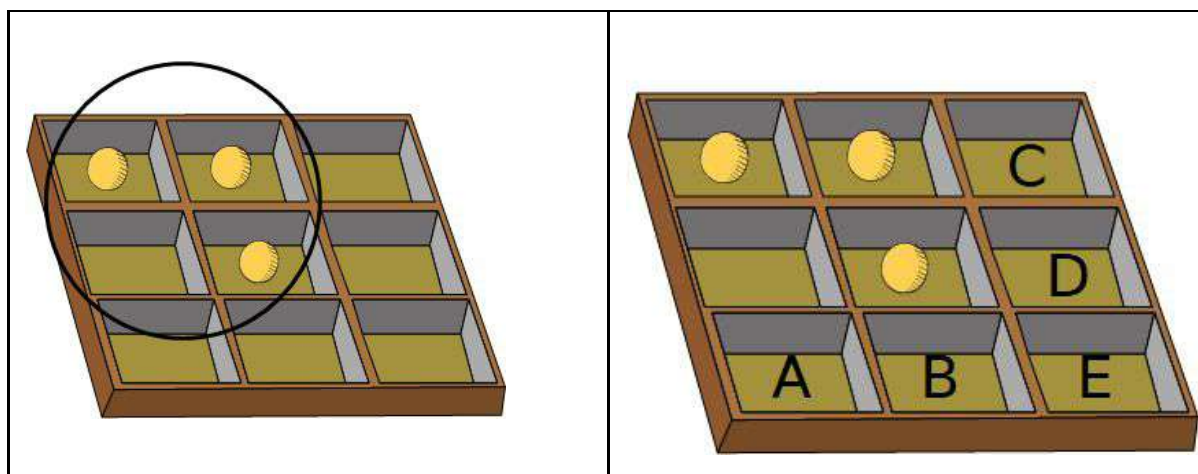
Vispirms aplūkosim kastes 2x2 nodalījumu apgabalu:

Šajā apgabalā ietilpst četri nodalījumi un katrā no tiem vai nu ir vai nav ievietota bumbiņa. Tādējādi, šajos četros nodalījumos bumbiņas var ievietot $2^4 = 16$ dažādos veidos.

Pēc tam, kad bumbiņas ievietotas šajos nodalījumos, lai nodrošinātu pāru skaitu bumbiņu katrā no virzieniem, atlikušajos nodalījumos liekamo bumbiņu skaits jau ir definēts.

Viens nodalījumu aizpildīšanas variants parādīts zīmējumā:

Tā kā 1. kolonnā ir tikai viena bumbiņa, nodalījumā A jābūt bumbiņai. 2. kolonnā jau ir pāra skaits bumbiņu - nodalījumam B jābūt tukšam. Spriežot līdzīgi, C jābūt tukšam, bet D un E jābūt pa bumbiņai.

Tādējādi bumbiņas kastē var būt izvietotas 16 atšķirīgos veidos.

Tā ir informātika!

Datu droša un precīza pārsūtīšana ir svarīgs datorzinātņu uzdevums. Viens no veidiem, kā pārliecināties, vai dati pārraides laikā nav pazuduši vai mainīti, ir to paritātes pārbaude.

Pamatojoties uz sākotnējā ziņojuma saturu, ziņojuma beigās tiek pievienots paritātes bits. Kad ziņojums tiek saņemts galamērķī, paritātes bits tiek pārrēķināts un, ja tas nesakrīt ar saņemto paritātes bitu, tas kalpo kā pierādījums tam, ka ziņojuma saturs pārsūtīšanas laikā ir sabojāts.

Šajā uzdevumā pēdējā rinda un pēdējā kolonna kalpo kā paritātes biti. Ja bumbiņu kasti uztveram kā ziņojumu, tad ziņojuma saņēmējs varēja pārbaudīt kopsummu un, ja tās nav pāru skaitļi, ziņot Hirai, ka kaut kas nav kārtībā.

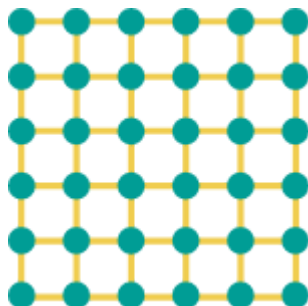
Paklāji (interaktīvs)

Nīderlande

Uzdevuma apraksts

Bebru karalis apmeklē karaliskās strūklakas (zīmējumā attēlotas ar zaļiem aplīšiem). Viņš ir izdevis šādu pavēli:

"Apmeklējuma laikā es vēlēšos aiziet no vienas strūklakas līdz citai. Kuras tieši strūklakas es būšu izvēlējies, es paziņošu pēc ierašanās. Es sagaidu, ka visu ceļu es varēšu iet pa sarkaniem paklājiem, izņemot, varbūt, tikai pirmo posmu no sākuma strūklakas un pēdējo līdz beigu strūklakai."

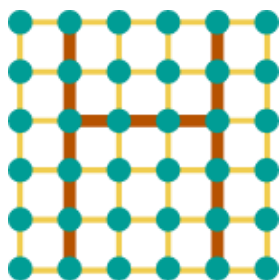

Uzdevums

Uzklikšķiniet uz tiem ceļa posmiem, kuros jāizklāj sarkanie paklāji, lai izpildītu karaļa pavēli un izmantoto paklāju skaits būtu mazākais iespējamais.

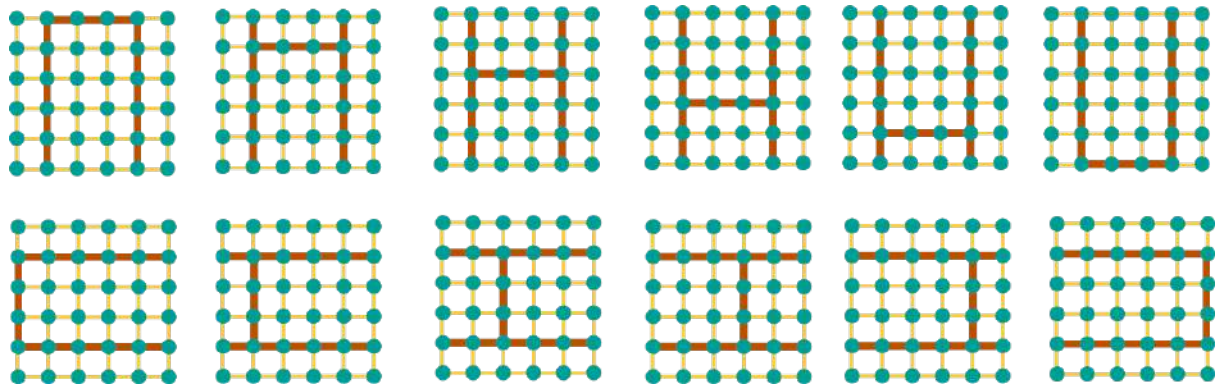
Atbildes izskaidrojums

Mazākais sarkano paklāju skaits ir 13 un jāpārliedzinās, ka to izvietojums ir derīgs.

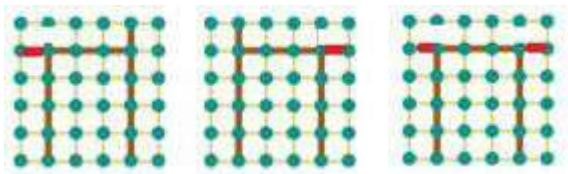

Viena no paklāju izvietošanas stratēģijām ir likt tos pa vidu joslām trīs strūklaku platumā un tad šīs paklāju rindas savienot savā starpā.

Pavisam ir 24 derīgi paklāju izvietojanas varianti:

Der arī šādi un to pagrieztās variācijas (kopskaitā 12):

Tā ir informātika!

Lai atrastu mazāko būtisko savienojumu skaitu, piemēram, ielas kartē, bieži rodas problēmas ar elektrības vai optisko kabeļu izvietojumu. Šāda veida problēmu risināšanā noder grafu algoritmi.

Optimāla darbu secība

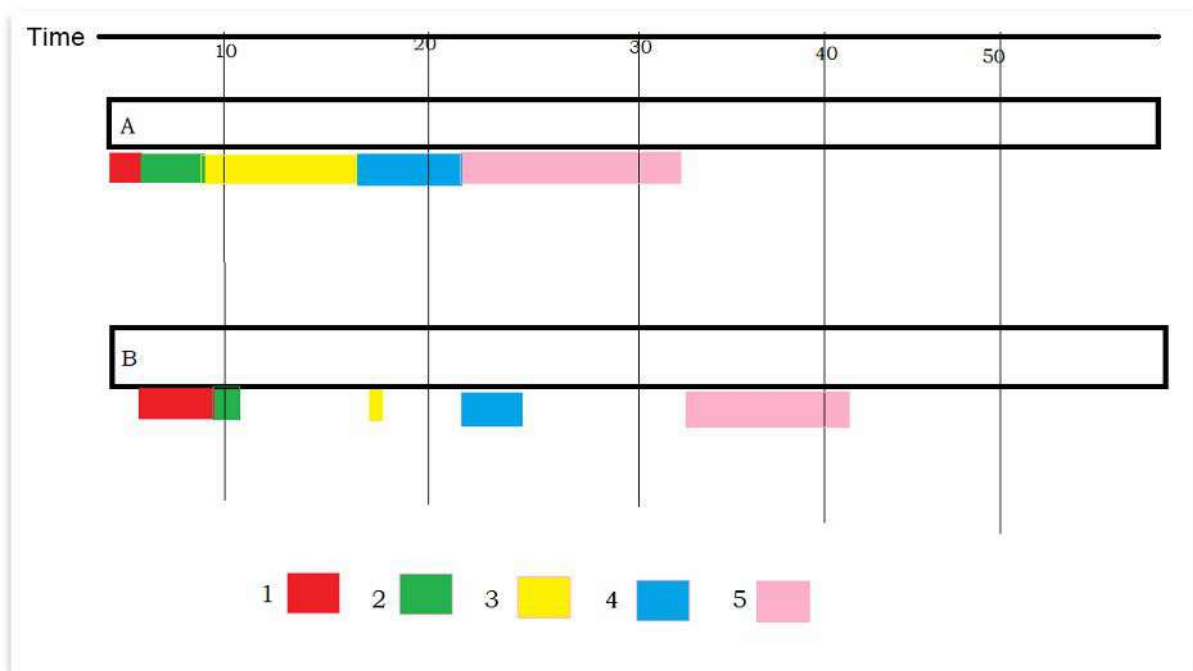
Ķīna

Uzdevuma apraksts

Automobiļu rūpnīca ir saņēmusi pasūtījumu izgatavot piecas atšķirīgas auto daļas un katra no daļām vispirms jāizgatavo cehā A un pēc tam jākrāso cehā B. Katrā cehā vienlaicīgi var veikt tikai vienas daļas apstrādi. Jums jāorganizē visu daļu izgatavošana tā, lai kopējais visu daļu izgatavošanas laiks būtu mazākais iespējamais.

Katras daļas apstrādei nepieciešamais laiks katrā no cehiem parādīts tabulā:

Kods	Daļa	Cehs A	Cehs B
1	Aizmugure	3h	6h
2	Priekšpuse	5h	2h
3	Riteņi	8h	1h
4	Durvis	7h	4h
5	Rāmis	10h	9h

Piemēram, ja daļu apstrādes secība ir 1-2-3-4-5, tad visu daļu izgatavošanai nepieciešamas 42 stundas.

Jautājums

Kāds ir mazākais iespējamais daļu apstrādes laiks?

Pareizā atbilde: Mazākais iespējamais daļu apstrādes laiks ir 34 stundas.

Atbildes skaidrojums

Derīgas daļu apstrādes secības ir

1-2-5-4-3

1-4-5-2-3

1-5-2-4-3

1-5-4-2-3

2-1-5-4-3

4-1-5-2-3

5-1-2-4-3

5-1-4-2-3

5-2-1-4-3

5-2-4-1-3

5-4-1-2-3

5-4-2-1-3

Var pamanīt, ka cehu A var noslogot nepārtraukti - tiklīdz vienas daļas apstrāde ir pabeigta, var ķerties pie nākamās daļas apstrādes un kopējo laiku noteiks tas, kad visu daļu apstrāde būs pabeigta cehā B.

Vislabākajā scenārijā šis laiks būs vienāds ar visu daļu apstrādes laiku cehā A summa + pēdējās daļas apstrāde cehā B.

Visātrāk cehā B var apstrādāt trešo daļu (vienā stundā), tāpēc meklēsim tādu daļu secību, kas beidzas ar trešo daļu un kur nerodas tādas dīkstāves, kas varētu palielināt kopējo daļu apstrādi cehā B.

Meklējot atbildi, ievērojiet, ka noteiktas daļas apstrādi cehā B var sākt ne agrāk kā pēc daļas apstrādes cehā A beigām un ne agrāk kā pēc iepriekšējās daļas apstrādes cehā B.

Šajā gadījumā jebkura no iepriekš dotajām 12 daļu apstrādes virknēm ir ar šo īpašību. Piemēram, virknei 1-5-4-2-3 apstrāde notiek šādi:

<i>Daļa</i>	1	5	4	2	3
<i>Daļas apstrādes cehā A beigu laiks (stundās kopš sākuma)</i>	3	13	20	25	33
<i>Daļas apstrādes cehā B beigu laiks (stundās kopš sākuma)</i>	9	22	26	28	34

Tā ir informātika!

Šis ir tipisks plānošanas uzdevums, kurā tiek izmantots alkatīgs algoritms, lai izstrādātu optimālu daļu apstrādes shēmu rūpnīcas cehos. Katra posma optimālais risinājums atbildīs globālajam optimālajam risinājumam.

Alkatīgs algoritms ir jebkurš algoritms, kas seko problēmu risināšanas heuristikai, saskaņā ar kuru katrā posmā tiek izdarīta lokāli optimāla izvēle ar nolūku atrast globālu optimumu. Daudzos uzdevumos alkatīgā stratēģija nesniedz optimālu risinājumu, tomēr alkatīga heuristika var dot lokāli optimālus risinājumus, kas saprātīgā laika posmā tuvina globāli optimālo risinājumu.

Piemēram, alkatīga ceļojošā pārdevēja problēmas stratēģija (kurai ir ļoti sarežģīta skaitļošana) ir šāda heuristika: "Katrā ceļa posmā apmeklējiet tuvāko neapmeklēto pilsētu." Šī heuristika nepretendē uz labākā atrisinājuma atrašanu, taču tā beidzas pēc saprātīga soļu skaita; optimāla atrisinājuma atrašana šādiem sarežģītiem uzdevumiem parasti prasa nepamatoti daudz soļu. Matemātiskajā optimizācijā alkatīgi algoritmi optimāli risina kombinatoriskās problēmas ar matroīdu īpašībām un optimizācijas problēmām ar submodulāru struktūru dod tuvinājumus ar konstantu reizinātāju.

MateMašīna

Vācija

Uzdevuma apraksts

Bebri ir izgudrojuši MateMašīnu - rēķināšanas iekārtu, kurai ievadot skaitli, tā veic aprēķinus un kādu skaitli izvada.

MateMašīnas iekšpusē atrodas procesors, kas ievadā saņem trīs skaitļus un tos apstrādā šādi:

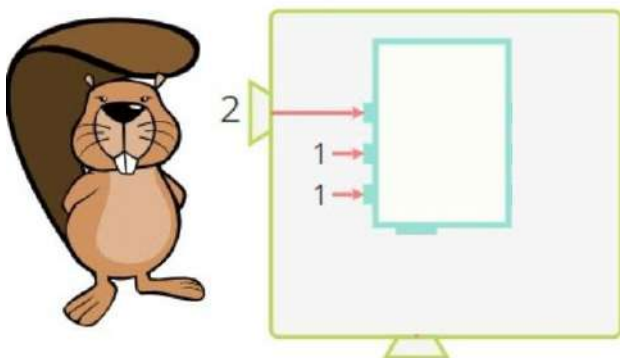
- Ja pirmais procesoram ievadītais skaitlis ir 1, tad
 - kā rezultātu izdod trešo skaitli.
- Citādi procesors:
 - Pirmo skaitli pamazina par 1. Rezultāts ir jaunais pirmais skaitlis.
 - Otro skaitli palielina par 2. Rezultāts ir jaunais otrais skaitlis.
 - Jauno otro skaitli pieskaita trešajam skaitlim. Rezultāts ir jaunais trešais skaitlis.
 - Jauniegūtos trīs skaitļus apstrādā tāpat kā ievadītu skaitļu trijnieku

Kad MateMašīnai tiek ievadīts skaitlis, tā padod šo skaitli procesoram kā pirmo skaitli (attēlā ievadītais skaitlis attēlots MateMašīnas kreisajā pusē). Pārējie divi pirmajai komponentei padotie skaitļi ir 1.

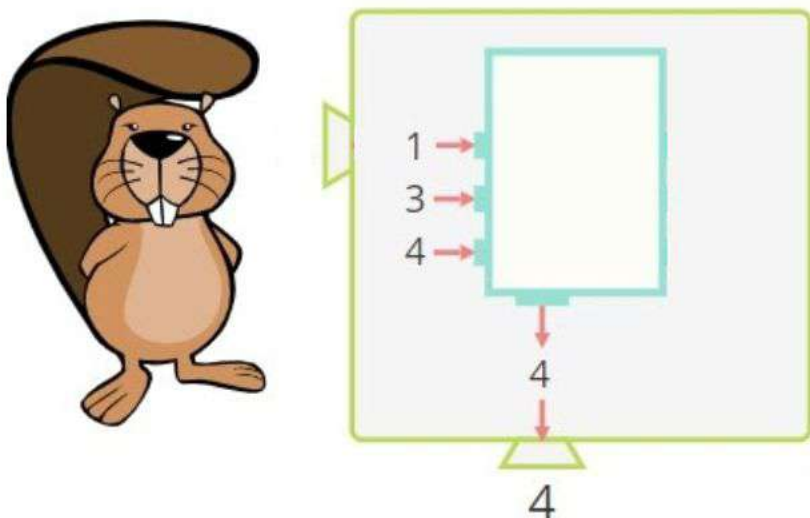
Tiklīdz procesors dabū rezultātu, tas šo skaitli izdod kā visas MateMašīnas rezultātu (attēlā rezultāts attēlots MateMašīnas apakšā).

Attēlā parādīta skaitļa 2 apstrāde:

1. Procesoram tiek padoti skaitļi 2,1,1.

2. Tiek aprēķinātas jaunās vērtības: $2-1=1$, $1+2=3$ un $1+3=4$.
3. Jaunās vērtības tiek padotas procesoram.

4. Pirmais skaitlis ir 1, tiek izdots rezultāts - trešais skaitlis.

Jautājums

Kurus no dotajiem skaitļiem MateMašina var izvadīt?

Atbilžu varianti

- A. 50
- B. 100
- C. 250
- D. 400

Pareizās atbildes: A, C un E (1, 100 un 400).

Atbildes izskaidrojums

Ievadā dotam skaitlim n MateMašina saskaita pirmos n nepāra skaitļus, sākot ar 1.

Tādejādi, MateMašinas rezultāts vienmēr būs naturāla skaitļa kvadrāts n^2 .

Starp dotajiem skaitļiem vienīgie kvadrāti ir 1, 100 un 400.

Tā ir informātika!

Bieži izmantota uzdevumu vienkāršošanas metode ir to sadalīšana viena tipa apakšuzdevumos. Programmēšanā to sauc par "skaldi un valdi" pieeju, kas ir izmantota daudzu svarīgu algoritmu izveidē. Rekursija ir uzdevumu risināšanas

metode, kur risinājums ir atkarīgs no tās pašas uzdevumu mazāku gadījumu risinājumiem. Rekursija atrisina uzdevumus, izmantojot funkcijas, kas no sava koda izsauc pašas sevi. Šādu pieeju var piemērot daudziem uzdevumu veidiem, un rekursija ir viena no galvenajām datorzinātnes idejām.

Rekursijas spēks slēpjas bezgalīgas objektu kopas definēšanā izmantojot ierobežotu galīgu aprakstu. Tādā pat veidā bezgalīgu skaitu skaitļošanas darbību var aprakstīt ar ierobežotu rekursīvu programmu, pat ja šajā programmā nav skaidru atkārtojumu. Beigu rekursija ir īpaši noderīga, un to datoros var vieglāk apstrādāt. Funkcijas izsaukumi, kas tiek veikti kā pēdējie funkcijas izpildes ķermenī, var realizēt nepalielinot funkciju izsaukumu steku ar jauniem ierakstiem.

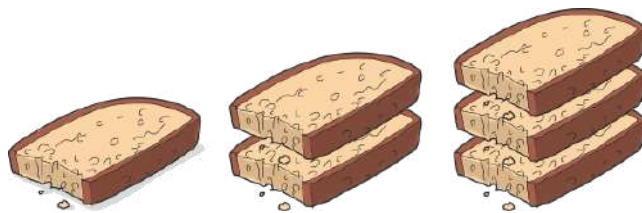
Slepenā saziņa

Krievija

Uzdevuma apraksts

Divi mūki dzīvo klosterī un vēlas pavadīt savas dienas pilnīgā klusumā, bet tomēr nezaudējot iespēju sazināties savā starpā. Viņi ir izgudrojuši saziņas veidu kā iekodēt vārdus, izmantojot tikai sešas pusdienās saņemtās maizes šķēles. Katrs mūks saliek savas maizes šķēles kaudzītēs (kaudzītē var būt arī tikai viena šķēle), un kaudzītes saliek uz galda rindā. Tādejādi, vienmēr ir vismaz viena, bet ne vairāk kā sešas kaudzītes. Vienmēr jāizmanto visas sešas maizes šķēles. Šķēļu skaits kaudzītēs iekodē kādu noteiktu vārdu.

Piemēram, vārdu “sveiks” iekodē šāds šķēļu novietojums:

Jautājums

Cik atšķirīgus vārdus var iekodēt šādā veidā?

Atbildes formāts

Naturāls skaitlis.

Pareizā atbilde: 32

Atbildes izskaidrojums

Katram mūkam ir sešas šķēles. Iedomāsimies šādu šķēļu izvietošanas metodi:

- Pirmo šķēli novieto uz galda.
- Uzmet monētu.
- Ja uzkrīt :
 - cipars, tad nākamo šķēli liek uz pēdējās iepriekš noliktās šķēles.
 - ģerbonis, tad ar nākamo šķēli sāk jaunu kaudzīti.

- Turpina mest monētu un likt šķēles līdz kamēr visas šķēles ir noliktas uz galda.

Jebkurš no iespējamajiem šķēļu novietojumiem uz galda ir panākams ar šo metodi.

Piemērā dotais šķēļu novietojums atbilst monētas uzmešanas rezultātam: **ģerbonis, cipars, ģerbonis, cipars, cipars.**

Lai izvietotu sešas maizes šķēles, monēta ir jāmet piecas reizes. Katrai mešanas reizei ir iespējami divi rezultāti. Tātad pavisam ir $2^5 = 32$ atšķirīgi veidi kā izvietot maizes šķēles.

Tādejādi, iespējams aizkodēt 32 atšķirīgus vārdus.

Tā ir informātika!

Šajā uzdevumā mūki atrada veidu, kā iekodēt saziņā izmantojamus vārdus. Kodēšana ir process, kurā kods tiek pielietots datiem, lai šos datus attēlotu atšķirīgā veidā. Mūki kā kodu izmantoja maizes šķēles un to novietojumu.

Turklāt, ja mēs šifrējam "ģerboni" kā 1 un "ciparu" kā 0, tad mēs varam attēlot maizes šķēļu izkārtojumu kā bināras virknes.

Piemērā dotajam ziņojumam atbilst bināra virkne 10100.

Kodēšanai ir daudz pielietojumu datorzinātnēs. Datu kodēšana var būt veids, kā paslēpt ziņojumus (kriptogrāfija) vai samazināt ziņojumu lielumu (datu saspiešana).

Bebr[a]s' 20

Copyright Bebras